

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО І КОНТРАСТИВНА ЛІНГВІСТИКА

УДК 808.2-051М.Лукаш:821.03=161.2

МИКОЛА ЛУКАШ – РЕДАКТОР ПЕРЕКЛАДНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Валентина Савчин

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна
e-mail: vrsavchyn@ukr.net*

Розвідка присвячена редакторській діяльності Миколи Лукаша. У центрі уваги – українські переклади сербської народної казки та вірша Дж. Мільтона, відредаговані М. Лукашем. Виправлення М. Лукаша свідчать про глибоке відчуття української мови, стилю оригіналу і значно покращують переклади.

Ключові слова: М. Лукаш, редактор, переклади, редакторські виправлення.

Про редакторську роботу М. Лукаша знаємо небагато. Відомо, що він співпрацював із видавництвами “Дніпро”, “Радянський письменник”, “Молодь”, “Дитвидав УРСР”, упродовж п’ятнадцяти років (1958–1973) був членом редколегії “Всесвіту” та завідував відділом поезії журналу (1958–1960), входив до редколегій із підготовки до друку 12-томного видання Джека Лондона та 8-томного видання Гі де Мопассана, редагував українські переклади Марчелло Вентурі, Джанні Родарі, Дені Дідро та інші. На жаль, більшості правлених текстів, які б демонстрували Лукашевий стиль редактора, не виявлено. Проте можна натрапити на згадки про його редакторську роботу.

Зокрема, Анатоль Перепада писав у спогадах про те, як, працюючи у видавництві, він не раз бачив, як Лукаш редагував переклади, що готувалися до друку. Анатоль Перепада уважно вивчав усі виправлення Майстра, звіряв їх з оригіналами, засвоював тонкощі мистецтва перекладу. У рецензії на видані в Держлітвидаві твори Дені Дідро в перекладах Валер’яна Підмогильного А. Перепада зізнається, що дуже пильно простудіював ювелірну роботу Миколи Лукаша, за редакцією якого виходив переклад філософського діалогу “Небіж Рамо”. Лукашеве редагування, на його думку, було дуже делікатним і слухним [9, с. 153]. Ознайомитися з деталями Лукашевого редагування можемо зі слів А. Перепаді: “Редактор добирає міцніших виразів: скажімо, нейтральне “змагаються” виправляє на “зрізуються”, що ліпше передає французький вираз “fontassaut”, а “пожив у бернардинському монастиреві” на “відпасся на бернардинських харчах”. Або ще така чудова правка: дослівній, а тому трохи невиразній фразі “обличчя, яке можна взяти за його протилежність” знайдено прекрасний український відповідник: “обличчя, ніби пані стара”. Лукаш успішно шукає відповідних прислів’їв. Наприклад, Підмогильний перекладає буквально: “добра слава краща від золотого пояса”. У Лукаша, так само, як і в перекладі, виходить прислів’я: “краще

добра слава, ніж золочені рукава”. В іншому місці він знаходить приказки: “Дурний дає, розумний бере; не к різдву йде, а к великодню”. Редактор частіше звертається до ідіом, замінює деякі слова, що застаріли. Та це й зрозуміло. Адже з часу опублікування перекладу Підмогильного минуло тридцять років” [9, с. 154].

На початку 1970-х, ще до вимушеної мовчанки, Микола Лукаш редагував і переклад самого А. Перепаді – роман “Білий прапор над Кефалонією” італійського письменника Марчелло Вентурі [2]. Лукашеві виправлення не вписувалися в тогочасні пуристичні тенденції, і завдяки їм переклад значно виграв. “Треба було, щоб мене взялася редагувати людина з таким великим смаком, з таким абсолютним музичним слухом. ... Редактор поправив так, ніби самоцвітами прикрасив”, – згадував пізніше А. Перепада [7, с. 129]. Виправлення Лукаша стали орієнтиром у його подальшій творчості, спонукаючи до серйозної і вимогливої роботи над словом. Натхнення додавали й численні плюси і знаки оклику, які Лукаш залишив на берегах перекладу, в такий спосіб високо оцінюючи знахідки перекладача. “Якщо в мене вийшло в цьому місці, і ось тут, і тут, а ось майже на цілу сторінку, – думав перекладач, – значить у мене щось є за душею, це ж не може бути справою тільки випадку, і, отже, тільки від мене, від моїх зусиль залежить, щоб таких щасливих місць стало більше. Словом, за роботу, вдумливу, самозаглиблену, вимогливу роботу!” [7, с. 129]. За цей роман Анатолія Перепаді гостро критикували в пресі. Зокрема Іван Білодід у статті “Мова і ідеологічна боротьба” (1974) звинуватив перекладача в тому, що він архаїзує лексику й синтаксис художнього твору, вживає не властиві українській мові сполучення слів. До крамольних висловів потрапили: “дощ лив як із цебра”, “вийшла дівчина з глеком на воду”, [тепло] “вдарило мені до голови”, “дивлячись на циферблат дзигарів”, “з розкішницьким усміхом на вустах” тощо. [1, с. 281]. Віталій Русанівський у праці “Культура мови сучасних художніх перекладів” (1974) закидає перекладачеві зловживання діалектизмами, застарілими словами та віджилими граматичними формами й конструкціями [10]. Ці та інші звинувачення були результатом широкої антиукраїнської мовно-культурної політики, і її наслідки для перекладача не забарилися – Анатолія Перепаді, як і багатьох його колег, позбавили роботи у видавництві “Дніпро”, а його переклади заборонили друкувати. Через три десятиліття, згадуючи ту ситуацію, коли оголошували “кожне живе слово з народного мовлення архаїзмом, кожний місцевий вираз порушенням літературної норми, кожне прагнення збагатити лексику, урозмаїтити стиль буржуазно-націоналістичними збоченнями”, Анатоль Перепада доводив, що навчив його “цій крамолі” Микола Лукаш, редактор його перекладу [8, с. 77–78].

Безперечно, що тексти, редаговані людиною з таким глибоким знанням і відчуттям рідної мови та стилістики твору, могли б стати цінними матеріалами як для дослідників, так і для практиків перекладу. Але правлених матеріалів здебільшого не збереглося. Одним із щасливих винятків є переклад сербської народної казки “Золота яблуня і дев’ять пав” у виконанні Світлани Колодезної (1957) [3], тодішньої аспірантки кафедри слов’янської філології Львівського державного університету. Редагований примірник цього перекладу виявлено в архіві М. Лукаша, що перебуває на збереженні Національного музею літератури України (НМЛУ) [6]. Із нього чітко простежуються особливості Лукашевого редагування.

Передусім М. Лукаш намагається увиразнити головну жанрову рису тексту – його казковість. Для цього він максимально залучає традиційні мовні елементи народнопоетичної (зокрема казкової) стилістики. Він експлікує символіку магічних чисел: “Отак довго ідучи по світу, він дійшов однією дорогою до озера” (переклад С. Колодезної) – “Ішов він

день, ішов другий, а на третій день дійшов до якогось озера” (редакція М. Лукаша). Щоб передати казковий час, зокрема для позначення тривалості шляху, зазвичай використовують числові вказівки, серед яких число *три* характеризується особливою частотністю. У казках формули на позначення дії, як правило, повторюються тричі, надаючи розповіді динамічності. Для формули шляху характерне також поєднання однакових дієслів доконаного і недоконаного виду, що й пропонує М. Лукаш: *ішов, ішов, дійшов*. Зредагований варіант набув відчутних ознак казкового тексту ще й завдяки уведенню неозначеного займенника *якийсь* (“*дійшов до якогось озера*”), що підкреслює географічну невизначеність казкового простору. Цьому ж сприяє граматична заміна однини множиною у вживанні лексеми *світ*: “... і з одним слугою *пішов у світ*” (переклад С. Колодезної) – “... і з одним слугою *пішов у світи*” (редакція М. Лукаша).

Серед інших правок М. Лукаша – уведення повторів, плеонастичних сполук, що теж є важливими компонентами казкового дискурсу: “*Там знаходився великий і багатий палац, а в ньому була одна баба...*” (переклад С. Колодезної) – “*Там стояв великий і багатий палац, а в ньому жила стара баба*” (редакція М. Лукаша) – атрибутивне плеонастичне словосполучення *стара баба* (баба не може не бути старою) підсилює стилістичні функції тексту; “...*царський син і тужив, і плакав*” (переклад С. Колодезної) – “... *бідний царенко знай тужив-плакав*” (редакція М. Лукаша) – дієслівне повторення *тужив-плакав* із сурядним відношенням компонентів підкреслює тривалий негативний емоційний стан героя і є експресивнішим завдяки сконденсованості граматичної форми й виразненню тривалості дії часткою *знай*. Такі конструкції характерні для народнопоетичного мовлення (пор.: *став він думати-гадати, стала вона тоді гірко плакати-ридати*). М. Лукаш пропонує їх і в інших місцях перекладу: “*Так вони вдвох обнімались і цілувались до після півночі*” (переклад С. Колодезної) – “*Так вони вдвох цілувались-милувались мало не до самого світу*” (редакція М. Лукаша).

М. Лукаш уводить повтори-підхоплення у діалогах, чим посилює розмовний колорит та діалогічну зв’язність висловлювання:

Переклад С. Колодезної	Редакція М. Лукаша
– <i>Чи прилітали?</i> А слуга відповідає йому: – <i>Так і передали тобі, що ти їх ще і завтра можеш отут дочекатись...</i>	– <i>Ну як, прилітали?</i> А слуга відповідає йому: – <i>Прилітали і передали тобі, що ти їх ще і завтра можеш отут дочекатись...</i>

Повтор є основою побудови діалогу і в наступному прикладі:

Переклад С. Колодезної	Редакція М. Лукаша
Він запитав бабу: – <i>Чи ти нічого не знаєш про дев’ять пав?</i> А баба почала йому розповідати: – <i>Е... мій синку, я про них знаю: вони кожного полудня прилітають сюди на це озеро і тут купаються...</i>	Він запитав у баби: – <i>Скажи мені, бабусю, чи не знаєш ти чогось про дев’ять золотих пав?</i> А баба й каже: – <i>Знаю, синку, чом не знати: вони кожного полудня прилітають сюди на озеро купатися.</i>

У редакції М. Лукаша трикомпонентний граматичний повтор дієслова *знати* з ініціальною позицією у репліці-відповіді значно виразніше характерну для казки формулу-діалог і

створює відповідний ритм фрази. Типова казкова медіальна формула *а баба й каже* посилює цей ефект. Оскільки апелятивність є також важливим елементом формул ініціації діалогів, М. Лукаш уводить звертання-демінітив *бабусю* із виразним емоційним компонентом, чим посилює прагматичний ефект висловлювання.

Чимало виправлень М. Лукаша спрямовані на усунення перекладацьких неточностей, мовленнєвих чи стилістичних огріхів. Порівняймо:

Переклад С. Колодезної	Редакція М. Лукаша
<p><i>Коли настав ранок, царський син встав і вирядився на озеро, шукати пав. А баба підкупила його слугу, дала тому мішок і сказала:</i></p> <p>– <i>Бачиш оцей мішок? Коли ви вийдете на озеро, ти трохи подмухай крадькома йому за комір, він засне і не зможе розмовляти з павами.</i></p> <p><i>Нещасний слуга так і зробив: коли вийшли на озеро, він вибрав слушний час і подмухав своєму господареві за комір з того мішка, і той, сіромаха, зразу ж заснув, як мертвий. Ледве він заснув, прилетіли ті дев'ять пав; вісім знизилась на озеро, а дев'ята до нього на коня і почала обнімати його і будити:</i></p> <p>– <i>Вставай, сокіл, вставай, зараз, вставай, любий!</i></p> <p><i>А він нічого не чує, немов би мертвий.</i></p>	<p><i>Коли настав ранок, царський син устав і вирядився на озеро, шукати пав. А баба підкупила його слугу, – дала йому міх той, що ним вогонь роздмухують, і сказала:</i></p> <p>– <i>Бачиш оцей міх? Коли ви вийдете на озеро, ти дмухни своєму панові нишком за комір, він засне і не зможе розмовляти з павами.</i></p> <p><i>Невірний слуга так і зробив: коли вийшли на озеро, він вибрав слушний час і подмухав своєму господареві за комір з того міха, і той бідолаха зразу ж заснув, як убитий. Ледве він заснув, прилетіли ті дев'ять пав; вісім спустились на озеро, а дев'ята до нього на коня і почала обнімати його і будити:</i></p> <p>– <i>Вставай, голубе, вставай, соколе, вставай, орле!</i></p> <p><i>А він нічого не чує, немовби мертвий.</i></p>

Заміна *царський син встав* на *царський син устав* продиктована вимогами милозвучності і намаганням уникнути збігу чотирьох приголосних. *Заснув, як убитий*, що є синонімічним відповідником фразеологізму *заснув, як мертвий*, усуває повтор лексеми *мертвий*, вжитої ще й наприкінці цього фрагмента. Семантично точніший Лукашевий варіант бідолаха, який, окрім семи “бідність”, що спільна для лексем *бідолаха* і *сіромаха*, вказує ще й на нещасливу людину і точніше характеризує царського сина. Слуга в Лукашевій редакції став *невірним*, що знову ж таки точніше з огляду на контекст. Цілком виправданою є заміна лексеми *мішок*. М. Лукаш пропонує вжити у цьому контексті *міх*, яке, попри синонімічну близькість до слова *мішок*, має ще одне значення, не властиве останньому, а саме: “Обладнання, пристрій для нагнітання повітря, що використовується у ковальському, скляному виробництві для роздування вогню, а також для приведення в дію деяких музичних інструментів” [11, т. 4, с. 757]. Оскільки слугу просять подмухати за комір, вживання лексеми *мішок* може спантеличити читача. Редактор вдається до уточнення – *міх той, що ним вогонь роздмухують*, надаючи перекладові ясності та логічності. Серед граматичних огріхів перекладу – вживання звертання в називному відмінку: *Вставай, сокіл, вставай, зараз, вставай, любий!* М. Лукаш справедливо вводить кличний відмінок, інтенсифікуючи його трикратним повтором фольклорем-звертань: *Вставай, голубе, вставай, соколе, вставай, орле!*

У кількох місцях переклад С. Колодезної позбавлений природного звучання, переобтяжений буквализмом і важкий для сприйняття. Редакторські виправлення надають тексту невимушеності, підвищують його комунікативно-прагматичний потенціал, усувають смислові неточності. Порівняймо: “Він схопив бабу, витягнув з-під ліжка і ранком наказав, щоб її розірвали коні на хвостах” (переклад С. Колодезної) – “Він схопив бабу, витягнув з-під ліжка і ранком звелів прив’язати її коням до хвостів і розірвати” (редакція М. Лукаша); “А баба почала його відраджувати: – Якби ти взяв такого охлялого від таких ладних коней” (переклад С. Колодезної) – “А баба почала його відраджувати: – Навіщо тобі той шолудивий? Бери собі доброго!” (редакція М. Лукаша).

Редактор лексично виразніше текст казковими формулами, фразеологізмами, розмовними одиницями, іншими жанротворчими елементами, що маркують текст як казковий: “не ризикуй своєю головою” (С. Колодезна) – “бо не зносиш голови на плечах” (М. Лукаш); “якщо не вбережеш, відсічу голову” (С. Колодезна) – “якщо не вбережеш, то тут тобі й голова з плечей” (М. Лукаш); “може і я тобі колись придумаю” (С. Колодезна) – “може і я тобі коли в пригоді стану” (М. Лукаш); “Був один цар і мав трьох синів” (С. Колодезна) – “Був собі цар і мав трьох синів” (М. Лукаш); другий син (С. Колодезна) – середульший син (М. Лукаш). З-поміж граматичних засобів увиразнення казкового стилю помітно увагу редактора до модальних часток та неповних речень. М. Лукаш уводить у текст частки *аж*, *от*, які є важливими експресивними і комунікативними елементами казкового діалогічного мовлення: “Коли туди, а під ліжком баба” (С. Колодезна) – “Коли туди, *аж* під ліжком баба” (М. Лукаш); “Одного разу цар почав розмовляти зі своїми синами” (С. Колодезна) – “*От* одного разу цар і каже своїм синам” (М. Лукаш); “Через деякий час, ідучи отак по світу, він зустрів лисицю” (С. Колодезна) – “Іде він по світу далі, *аж* бачить – лисичка” (М. Лукаш). Останній приклад засвідчує увагу до демінутивних форм як важливого джерела емоційного наповнення казкового тексту. Замість нейтрального *лисиця* редактор пропонує зменшувально-пестливе *лисичка*. Аналогічні заміни спостерігаємо і в інших місцях перекладу (*луска* – *луцинка*, *кінь* – *коник*, *брат* – *братік*). Синтаксична організація речень перекладеної казки викликала в редактора чи не найбільше зауважень. Аналіз Лукашевих виправлень свідчить про намагання позбутися надлишковості тексту, уникнути багатослівності, забезпечити природне розгортання вислову. Редактор пропонує такі зміни в синтаксичній структурі речень, як еліпсис дієслів (“Найстарший син на це відповів” (С. Колодезна) – “Найстарший син йому на те” (М. Лукаш); “Коли побачив її, тоді згадав про ту рибку” (С. Колодезна) – “Тут він згадав про ту рибку” (М. Лукаш)), інверсію (“Тоді він пішов до батька і розказав йому” (С. Колодезна) – “Пішов він до батька і розказав йому” (М. Лукаш); “Коли лисиця побачила його, вона сказала” (С. Колодезна) – “Угледіла його лисичка та й каже” (М. Лукаш)).

Отже, редакторські виправлення М. Лукаша поліпшили текст із мовностилістичного боку, зняли перекладацькі огріхи, надали йому природності звучання й увиразнили казковий колорит.

* * *

Окрім співпраці з видавництвами, Микола Лукаш два роки (1958–1960) завідував відділом поезії журналу “Всесвіт”. Можна припустити, що, готуючи поетичні переклади до друку, М. Лукаш їх редагував. Про це, зокрема, свідчить український переклад поезії Джона Мільтона “Порохова змова”, опублікований у журналі “Всесвіт” 1958 р. [5] за підписом

Тараса Франка. На якомусь етапі цей переклад став загадкою для літературознавців. Річ у тому, що голова Комісії з літературної спадщини М. Лукаша Леонід Череватенко 1998 р. оприлюднив у “Всесвіті” віднайдений в архіві М. Лукаша переклад “Порохової змови” Дж. Мільтона [4], ідентичний тому, що був надрукований у тому ж таки “Всесвіті”, але 40 роками раніше. Цього разу “Порохову змову” подано як переклад М. Лукаша. Стосовно ж авторства “Порохової змови”, то досі в лукашезнавчих розвідках звучали лише припущення, що існування двох ідентичних перекладів можна пояснити тим, що М. Лукаш, працюючи тоді у “Всесвіті”, готував переклад Тараса Франка до друку і ґрунтовно його доопрацював [12, с. 154; 13]. Для остаточного вирішення цієї текстологічної колізії Б. Черняков пропонує опрацювати матеріали архіву Т. Франка в надії знайти початковий варіант перекладу. Л. Череватенко у своїх припущеннях допускається помилка: “Вірш Джона Мільтона переклад був колись, наскільки я поінформований, Тарас Франко, син Івана Яковича. Переклад “приплив” до Миколи Олексійовича, – здається, через журнал “Всесвіт”, в редакції якого Лукаш тоді працював заввідділом поезії. То було ще за часів О. Полторацького. Лукашеві переклад не припав до смаку, і він заходився звиряти його з першотвором, уточнювати, підправляти – і непомітно переписав весь вірш Джона Мільтона. Від першого слова до останнього. Переклад Тараса Івановича було відхилено як недосконалий. Але чому, через які обставини Лукаш не опублікував свій варіант перекладу, – про це нині можна тільки здогадуватися. Причин могло бути чимало – як об’єктивних, так і суб’єктивних” [12, с. 154]. Як було зазначено, М. Лукаш опублікував власне свій варіант перекладу, але під прізвищем Тараса Франка. Припущення про те, що він може належати М. Лукашеві, з’явилося тоді, коли наприкінці 90-х рр. в архіві Миколи Лукаша вдалося знайти ідентичний текст, але вже за його підписом. Розвіяти всі сумніви щодо авторства цього перекладу допомогли матеріали, що зберігаються в архіві Григорія Кочура в Літературному музеї перекладача в Ірпені. У папці, на якій рукою Г. Кочура написано “Микола Лукаш”, пощастило знайти серед інших матеріалів три аркуші, що проливають світло на цю загадкову проблему. Це, насамперед, два варіанти перекладу авторства Тараса Франка, які відрізняються лише заголовком (“Зрадлива змова порохова” і “Про стрільний порох”) та початком першого рядка. Під обома перекладами – підпис: “З латинської мови переклав Т. Ф.”. На одному з них рукою М. Лукаша зроблено численні виправлення: з 12 рядків поезії незмінним залишився тільки один. На третьому аркуші – переклад цієї ж поезії, переписаний рукою Григорія Кочура, але під назвою “Порохова змова” та підписом “переклав М. Лукаш”. Цей останній переклад тотожний виправленням, які зроблені на перекладі Т. Франка. Три примітки Т. Франка до тексту виправлено і замінено однією приміткою М. Лукаша. Т. Франко висловив припущення, що ім’я *Яків*, згадане на початку твору, стосується винахідника пороху Якова Шварца, а звідси і заголовок його перекладу – “Про стрільний порох”. М. Лукаш же говорить про короля Якова I, проти якого організували змову англійські католики 1605 р. А отже, і заголовок вірша змінено на “Порохову змову”.

Ось результат Лукашевого редагування перекладу Тараса Франка:

Переклад Тараса Франка	Редакція Миколи Лукаша
<i>Про стрільний порох</i>	<i>Порохова змова</i>
<i>Яків казав сміючись, що вогонь очищає нам душу. Як без вогню ти дійдеш певно до дому богів?</i>	<i>Яків сміявся з вогню, що ніби очищує душу, І що без нього ніяк нам не дістатися в рай. Заскреготала зубами римська потвора в тіарі,</i>

<p><i>Трьома вінцями пишлася зразу Пекельна потвора Грізно впроваджує в рух десять аж рогів страшних. Жертви не давши мені, ти, не будеш без помсти, Британе! Обряд покинувши мій, кару одержиши за те! Якщо досягнеш колись, у майбутнім, ти зоряних замків, Тільки отворить вогонь шлях невеселий туди! Як же правдиво вгадав Ти найближчі часи для людини. Ледве слова ті Твої будуть колись без ваги! Майже підземним вогнем розколисана знялася вгору І в повітряні краї слалась завіса димів.</i></p>	<p><i>Грізно наставила враз десять жахливих рогів. “Ти мій зневажив обряд, тепер начувайся, Британе: За маловірство твоє жде тебе кара страшна: Якщо досягнеш колись, у майбутнім, ти зоряних замків, Шлях невеселий туди будеш верстать крізь вогонь”. І за малим не справдилось твоє лиховісне пророцтво, Хоч і ведеться словам не надавати ваги: Ще одна мить – і знялась би, підхоплена виром вогненним, У височінь до небес змучена полум’ям тінь.</i></p>
---	---

Отже, наведені приклади свідчать про те, що ступінь редакторського втручання М. Лукаша міг бути дуже різним – від делікатних і незначних правок до серйозних і радикальних виправлень. Яким би не був їхній характер, редакторська майстерність М. Лукаша ще потребує дослідження і серйозного аналізу.

1. Білодід І. Мова і ідеологічна боротьба : [фрагменти] / І. Білодід // Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду : [док. і матеріали] ; [упор. Л. Масенко та ін.]. – К. : Вид. дім “Києво-Могилянська акад.”, 2005. – С. 276–283. 2. Вентурі М. Білий прапор над Кефалонією : [роман та повісті] : [пер. з італ. А. Перепадя; ред. М. Лукаш]. – К. : Рад. письменник, 1972. – 320 с. 3. Золота яблуня і дев’ять пав: Серб. нар. казка : [пер. з серб.-хорв. С. Колодезна; мал. Н. Лопухової; ред. М. Лукаш]. - К.: Дитвидав УРСР, 1957. – 24 с. 4. Мільтон Дж. Порохова змова : [пер. з лат. М. Лукаш] // Всесвіт. – 1998. – № 3. – С. 155. 5. Мільтон Дж. Порохова змова : [пер. з лат. Т. Франко] // Всесвіт. – 1958. – № 6. – С. 93. 6. НЛМУ. – Особовий фонд М. О. Лукаша. – Спр. 693. – 17 арк. Машинопис. 7. Перепадя А. Моя Лукашіана / А. Перепадя // Сучасність. – 1992. – № 1. – С. 124–130. 8. Перепадя А. О. Григорій Кочур і Микола Лукаш – дві школи в українському перекладі / А. Перепадя // Григорій Кочур і український переклад: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., К.; Ірпін, 27-29 жовт. 2003 р. / редкол.: О. Чередниченко (голова) та ін. – К.; Ірпін : ВТФ “Перун”, 2004. – С. 74–78. 9. Перепадя А. О. Два Дідро / А. Перепадя // Всесвіт. – 1964. - № 9. – С. 153–154. - [рец. на кн. : Дідро Д. Черниця; Небіж Рамо : [пер. з франц.]. - К. : Держ. вид-во худож. літ., 1963]. 10. Русанівський В. Культура мови сучасних художніх перекладів / В. Русанівський // Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду: [док. і матеріали] ; [упор. Л. Масенко та ін.]. – К. : Вид. дім “Києво-Могилянська акад.”, 2005. – С. 323–339. 11. Словник української мови: В 11 т. : [редкол.: І.К. Білодід (голова) та інші]. – К.: Наук. думка, 1970–1980. – Т. 1–11. 12. Череватенко Л. В. “А нам твоє життя – понад усі поеми...” / Л. Череватенко // Всесвіт. – 1998. – № 3. – С. 152–155. 13. Черняков Б. І. Загадки однієї журнальної сторінки: З приводу Лукашевих перекладів із Джона Мільтона / Б. Черняков // Література плюс. – 2001. – Ч. 3. – трав. – С. 10.

МЫКОЛА ЛУКАШ – РЕДАКТОР ПЕРЕВОДОВ

Валентина Савчин

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко
ул. Университетская 1, Львов, 79000, Украина
e-mail: vrsavchyn@ukr.net*

Исследование посвящено редакторской деятельности Микола Лукаша. В центре внимания – украинские переводы сербской народной сказки и стихотворения Дж. Мильтона, отредактированные М. Лукашем. Исправления М. Лукаша свидетельствуют о глубоком чувстве украинского языка, стиля оригинала и значительно улучшают переводы.

Ключевые слова: М. Лукаш, редактор, переводы, редакторские исправления.

MYKOLA LUKASH AS AN EDITOR OF TRANSLATIONS

Valentyna Savchyn

*Ivan Franko National University in Lviv
1, Universytetska St., Lviv, 79000, Ukraine
e-mail: vrsavchyn@ukr.net*

The article is dedicated to the editorial activities of Mykola Lukash. It focuses on the Ukrainian translations of a Serbian folk tale and a verse by John Milton. Lukash's corrections show a deep feeling for the Ukrainian language as well as the style of the original. They did improve the translations substantially.

Keywords: Mykola Lukash, editor, translations, editorial corrections.

Стаття надійшла до редколегії
21.05.2014 р.

Статтю прийнято до друку
21.09.2014 р.